

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ШЛЯХОМ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Фахівець залізничного транспорту повинен володіти сучасними інформаційними технологіями, необхідними теоретичними і практичними знаннями, вміти трансформувати набуті знання в інноваційні технології і працювати в команді, мати навички самостійного отримання знань і підвищення кваліфікації. У зв'язку з цим засвоєння студентами певної системи знань і професійних умінь є недостатнім, з'являється потреба здійснити поворот до навчання, що враховує індивідуально-психологічні можливості кожного студента. Реалізація цієї мети передбачає, що в сучасній вищій школі навчальний процес повинен мати характер самостійної праці студентів, без самостійної роботи не можна підготувати активну особистість, фахівця, необхідного сучасному суспільству і виробництву.

Самостійна робота по суті передбачає максимальну активність кожного студента. Вона проявляється і в організації роботи, і у використанні цілеспрямованого сприйняття, закріплення, застосування знань, і у свідомому прагненні перетворити засвоєвані знання в переконання, неухильно керуватися ними у своїй практичній діяльності. Самостійна робота, її планування, організаційні форми і методи, система відстеження результатів є одним з найслабших місць у практиці вищої освіти, особливо стосовно сучасної освітньої ситуації. Вихід на новий, більш якісний, рівень підготовки фахівців залізничного транспорту тісно взаємопов'язаний з удосконаленням навчальної та науково-методологічної підготовки молодих фахівців, головна мета якої полягає в тому, щоб підвищити освітній, інтелектуально-аналітичний і методологічний, моральний, культурний потенціал студента, як майбутнього висококваліфікованого фахівця залізничної галузі.

Самостійна робота студентів є не просто важливою формою освітнього процесу, вона є запорукою підвищення якості вищої освіти. Це передбачає орієнтацію на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей студентів, перехід від поточного до індивідуалізованого навчання з урахуванням потреб і можливостей особистості. Йдеться не просто про збільшення кількості годин на самостійну роботу. Посилення ролі самостійної роботи студентів означає принциповий перегляд організації навчально-виховного процесу в університеті, який повинен будуватися таким чином, щоб розвивати вміння вчитися, формувати у студента здатність до саморозвитку, творче застосування отриманих знань, способів адаптації до професійної діяльності в сучасному світі.

Кількість і обсяг завдань на самостійну роботу і кількість контрольних заходів з навчальної дисципліни визначається викладачем або кафедрою, виходячи переважно з принципу «чим більше, тим краще». Не завжди оцінюється складність завдання і часу, необхідного на його виконання. Не завжди узгоджені за часом терміни подання завдань з різних дисциплін, що призводить до нерівномірності розподілу самостійної роботи за часом. Всі ці чинники підштовхують багатьох студентів до формального ставлення до самостійної роботи, до зменшення часу, що реально витрачається студентом на самостійну роботу. Досить поширеним стало несамостійне виконання домашніх завдань, курсових проектів і робіт, а так само списування на контрольних заходах. Іноді навчальні завдання не налаштовані на активну роботу студентів, їх виконання часто може бути здійснено на рівні ряду формальних дій, без творчого підходу і навіть без розуміння виконуваних операцій.

Активна самостійна робота студентів можлива тільки за наявності серйозної і стійкої мотивації, одним з найвагоміших мотивуючих чинників якої є підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності.

Серед внутрішніх чинників, що сприяють активізації самостійної роботи, можна виділити такі: введення у навчальний процес активних методів навчання; участь студентів у творчій діяльності; корисність виконуваної роботи; розроблення індивідуальних завдань для кожного студента; участь в олімпіадах, конкурсах студентських науково-дослідних робіт; використання мотивуючих чинників контролю знань (накопичувальні оцінки, рейтинг); заохочення студентів за успіхи в навчанні і творчій діяльності (стипендії, заохочувальні бали) і санкції за погане навчання. Крім того, важливим мотиваційним чинником в інтенсивній навчальній роботі, у першу чергу самостійній, є особистість викладача.

Таким чином, для ефективної організації самостійної роботи студентів при вивченні навчальних дисциплін необхідно дотримання ряду умов: забезпечення правильного поєднання обсягів аудиторної та самостійної роботи; методично правильна організація роботи студента в аудиторії і в позааудиторний час; забезпечення студента необхідними методичними матеріалами з метою перетворення процесу самостійної роботи у процес творчий; контроль організації та ходу самостійної роботи і заходів, що заохочують студента за її якісне виконання. Крім того, бажано щоб остання умова була складовою частиною кожної з перших трьох, щоб контроль став не стільки адміністративним, скільки саме повноправною дидактичною умовою, що позитивно вплине на ефективність самостійної роботи студентів у цілому.